

Asia: VN/28570/2024

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä koskien kansainvälisen rekrytoinnin palveluita

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsinki kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä koskien kansainvälisen rekrytoinnin palveluita ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Asetusmuistiossa todetaan, että työvoimaviranomaisten kansainvälisen työnvälityksen tehtävän ja Work in Finlandin kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden tulee muodostaa saumaton kokonaisuus. Tavoite ei kuitenkaan ole riittävä, sillä palveluita suunniteltaessa tulisi työvoimaviranomaisen tuottamien palveluiden lisäksi huomioida yhtä lailla myös kuntien elinkeinopalveluiden palvelut. Valtion ja suurten kaupunkien yhteistyöallianssin toiminnan yhteydessä on yhteisesti todettu, että KEHA-keskuksen ja Business Finlandin tulee toimia tiiviissä yhteistyössä kaupunkien elinkeinopalveluiden kanssa. Yhteisesti sovitun tavoitteen tulee näkyä myös kansainvälisen rekrytoinnin palveluita koskevassa asetuksessa.

Kaupungin näkemyksen mukaan nyt ehdotettu asetuserä ei riittävästi palvele yllä mainittua tavoitetta saumattomasta ja selkeästä kokonaisuudesta. Asetuserä KEHA-keskuksen kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden tarjoamat palvelut ja niiden laajuus jäävät edelleen hyvin epäselviksi. On sinänsä ymmärrettävää, että asetuserä sääntely on haluttu säilyttää yleisellä tasolla, jotta KEHA-keskus voi mukauttaa toimintaansa palvelutarpeiden muutosten myötä. Esitettyssä muodossaan asetuserän sääntely on kuitenkin liian yleistasoista.

Asetuserä ei käytännössä lainkaan täsmennä ELY-KEHA-laissa (897/2009) olevaa sääntelyä, vaikka tämä on ja sen tulisi olla asetuksen tavoitteena. Asetuserä ei nykyisessä muodossaan rajaa mahdollisia tehtäviä KEHA-keskuksen toimintamahdollisuuksien ulkopuolelle eikä myöskään anna kunnille ja työvoimaviranomaisille tulkintamahdollisuutta sen arvioimisessa, mitä KEHA-keskuksen tulisi sääntelyn mukaan painottaa kansainvälisen rekrytoinnin palveluissaan.

Valtion Work in Finland -toimijoiden, kuntien ja työvoimaviranomaisten on myös muita alueellisia ja yksityisiä toimijoita, kuten kauppakamarit, jotka tarjoavat tukea kansainvälisen rekrytointiin esimerkiksi erilaisten neuvontapalveluiden kautta. On välttämätöntä, että eri toimijoilla on selkeä

kuva toistensa vastuista, ja rooleista sekä tehtävistä. Tämä on erityisen tärkeää pääkaupunkiseudulla, jossa toimijoiden määrä on suuri. Vain kaikkien toimijoiden palveluiden tuntemisen kautta on mahdollista huomioida kunkin alueen palvelutarjonta työnantajien palvelemiseen ja työntekijöiden asettautumiseen alueelle.

Kaikkein tärkeintä on asiakasnäkökulma: asiakkaille eli työnantajille tulee olla selvää, mikä taho voi auttaa missäkin tilanteessa. Työnantajia tulee palvella yhden luukun periaatteella. Epäselvät vastuut ja roolit sekä tehtävät aiheuttavat tehottomuutta kaikkien organisaatioiden toimintaan ja tulevat vaikeuttamaan asiakkaiden mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan palveluita.

KEHA-keskuksen tulisi tarjoamissaan palveluissa keskittyä nimenomaan sellaisiin palveluihin, joita ei ole mahdollista toteuttaa alueellisesti taloudellisista tai muista syistä. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi ELY-KEHA-lain säännöskohtaisissa perusteluissa mainitut lähtömaakoulutukset ja ammattitaidon testaus lähtömaissa, joita tulisi toteuttaa nimenomaan nimikesuojatuille työvoimapula-aloille. Lähtömaakoulutuksien toteutusta on pilotoitu valtakunnallisesti ja tulevaisuudessakin koulutuksen järjestämistä varten tarvittava määrä työnantajia on todennäköisesti helpompi saada kokoon nimenomaan valtakunnallisella toteutuksella. Yksittäiselle työllisyysalueelle voi olla vaikea saada kasaan riittävä määrä saman alan työnantajia omalta alueeltaan, jotka olisivat valmiita etenemään kansainvälisen rekrytoinnin kautta samanaikaisesti.

Asetusluonnoksen 1 §:ssä todettaisiin KEHA-keskuksen suunnittelevan ja toteuttavan palveluita yhdessä Business Finlandin kanssa. On tärkeää, että valtion Work in Finland -toimijoiden keskinäisestä yhteissuunnittelusta ja koordinoinnista on säädetty asetuksessa. Sääntelyssä tulisi kuitenkin huomioida nykyistä paremmin yhteistyö ja yhteensovittaminen erityisesti työvoimaviranomaisten mutta myös kuntien kanssa. Helsingin kaupunki ehdottaa, että asetusluonnoksen 1 §:ään lisätään virke, jossa todetaan KEHA-keskuksen suunnittelevan ja yhteensovittavan palvelunsa yhdessä myös kuntien ja työvoimaviranomaisten kanssa.

Asetusluonnoksen 3 §:ssä säädettäisiin KEHA-keskuksen oikeudesta rajata palveltavia yrityksiä harkintansa mukaan. Helsingin kaupunki pitää rajausmahdollisuutta hyvänä. Perusteltuja rajaustarpeita syntyy mm. maantieteellisen jakauman perusteella. Olisikin tärkeää, että KEHA-keskuksen palveluiden kohderyhmän mahdollisissa rajaustilanteissa tehtäisiin tiivistä yhteistyötä työnantajia aktiivisesti palvelevien työvoimaviranomaisten kanssa. Asetusluonnoksen 3 §:n 3 momentin päätteeksi kaupunki ehdottaa lisättävän virkettä, jossa todetaan KEHA-keskuksen tekevän palveluiden rajauksen osalta yhteistyötä kunkin rajaustilanteen osalta keskeisten työvoimaviranomaisten kanssa.

Asetusluonnoksen 4 §:ssä säädettäisiin KEHA-keskuksen vastuista kansainväliseen rekrytointiin liittyvät tiedon kokoamisesta ja ennakkoinnista. Helsingin kaupunki kannattaa tietoperustan luomista erityisesti valtakunnallisesta tarkastelukulmasta, jollaista kunnat eivät voi itse tuottaa. On välttämätöntä, että koottua ja ennakoitua tietoa jaetaan laajasti kaikille kansainvälisen rekrytoinnin edistämisessä toimiville tahoille.

Poikkeuksena edellä mainitusta sääntelyn liiallisesta yleisluontoisuudesta on 5 §:n ehdotettu muotoilu, jossa KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen keskinäinen roolitus on selkeä. Tämänkin osalta on huomioitava, että KEHA-keskus toteuttaisi 5 §:n mukaan valtakunnallista neuvontapalvelua. Kun KEHA-keskuksen neuvonta kyseisen pykälän mukana täydentää työvoimaviranomaisen antamaa neuvontapalvelua, voi täydentävä neuvontapalvelu tarkoittaa eri työvoimaviranomaisten alueilla hyvin erilaista toimintaa, riippuen kunkin työvoimaviranomaisen neuvonnan tasosta ja syvyydestä.

KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten roolit ja vastuut ovat epäselvimpiä asetusluonnoksen 6 ja 7 §:n osalta.

Asetusluonnoksen 6 §:ssä säädettäisiin muun muassa KEHA-keskuksen mahdollisuudesta järjestää tapahtumia kansainvälisen rekrytoinnin kohtaannon edistämiseksi. Asetusmuistion yleisperusteluiden mukaan ”Work in Finland ei tee kansainvälistä työnvälitystä eli suoranaista osaajien etsimistä yksittäisiin työpaikkoihin, vaan se on työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisesti työvoimaviranomaisen tehtävä”. Asetusmuistion 6 §:n säädöskohtaisen perustelun mukaan kohtaantoa edistävät tapahtumat voivat olla myös varsinaisia rekrytointitapahtumia. Sääntelyä sekä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen rooleja tulee tältä osin asetuksessa selventää.

Kansainvälisen rekrytoinnin kehittämispalveluiden osalta 7 §:ssä säädettäisiin hyvin laajasti erilaisista palveluista, joita KEHA-keskus voisi tuottaa tai hankkia. KEHA-keskus voisi esimerkiksi tuottaa työnantajille palveluita, joilla tuetaan ulkomaisten työntekijöiden suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä. Tällaiset palvelut voivat kuitenkin olla täysin päällekkäisiä kuntien tai työvoimaviranomaisten tarjoamien palveluiden kanssa. KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisten lakisääteiset tehtävät ovat poikkeuksellisen päällekkäisiä juuri 7 §:ssä säädettävien kehittämispalveluiden osalta, minkä johdosta sääntelyä sekä KEHA-keskuksen ja työvoimaviranomaisen rooleja tulee asetuksessa ehdottomasti selventää.

Asetusmuistion mukaan työvoimaviranomaisten ja Work in Finlandin välisenä yhteydenpitovälineenä toimisi Tuutti-palvelualusta ja ohjausvälineenä asiantuntijan työmarkkinatori (A-TMT). Helsingin kaupungin ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida, miten yhteistyö ja koordinaatio tulee onnistumaan mainittujen kanavien kautta, sillä esimerkiksi Tuutti-palvelualustaa ei ole toistaiseksi hyödynnetty tämän kaltaisessa tehtävässä.

Aulanko Timo

Helsingin kaupunki - Kansliapäällikkö 30.10.2024 § 128